

Vendégmunka tanulsággal

Az erdő, az élővilág sokszínűsége már gyermekkoromban lenyűgözött, így kezdetben magam is erdésznek készültem Sopronba. Leginkább a madarak világa keltette fel érdeklődésemet és gyakorlatilag 10 éves korom óta folyamatosan, az iskolák mellett is jelentős időt töltöttem megfigyelésükkel, egy-egy ökológiai program keretében pedig célzott kutatásokkal.

A biológiai diverzitás és a környeztudományok átfogó megismeréséhez azt tanácsolták – ha tehetem mégis Debrecenbe menjek tanulni. A sors úgy rendezte, hogy végül is valóban a Debreceni Agrártudományi Egyetemre nyertem felvételt és kaptam környezetgazdálkodási agrármérnök diplomát 2004-ben. Az oklevél megszerzését követően abban az évben sem állt az ország olyan fokon, hogy a frissen végzett diplomásokat könnyen munkapiacra helyezze. Ellenkezőleg! Pont ott, ahol a szakmát gyakorolhatná az ember volt (van) létszámleépítés és ezzel együtt létszámstop. Egy nemzeti park, egy tájvédelmi körzet, vagy bármely helyen ahol esélyes lett volna, hogy munkát kapjak, sajnos mind kudarcba fulladt, az említett megszorítások miatt. Közben persze nem adtam föl a reményt, más ajtókon is próbálkoztam. Interneten keresztül jött is egy lehetőség, hogy az oslói egyetem keres munkatársakat pár hónapra az ökológiai csoportjába, ahol odülő énekesmadár viselkedésével foglalkoznak. Így kerültem hát ki Norvégiába. A repülön, amikor elhagytuk Ferihegyet még azon tanakodtam, vajon tényleg

ennyire könnyű lenne itthagynom a hazámat, mert a gazdasági helyzet távozásra kényszeríti az embert a jobb boldogulás reményében. Arra már időközben rájöttem, hogy a szellemi tőkével rendelkező emberek nagyon nehezen tudnak itthon boldogulni.

Elutaztam tehát a fenyvesek és a halászok országába, hogy egy kutatócsoportban dolgozzam, végtére is egy euró azért valamivel mégis jobb, mint egy forint (Norvégiában egyébként korona a hivatalos fizetőeszköz, de esetemben euróban mérték a munkát). A munka oroszlanrészét a terepen töltött tevékenység töltötte ki.

A hely ahol dolgoztunk Oslótól kissé északnyugatra, egy kis település (Daeli) közelében feküdt, döntően idősebb luc-

és erdeifenyővel körülvéve. A táborhelyünk tulajdonképpen egy kisebb domb tetején volt. Belga társammal a saját sátrunk volt a szállásunk. Ebben az erdőben helyezkedett el az a 600 db B-típusú cinegeodúból álló telep, ahol a megfigyeléseket kellett elvégezni. Itt nem karcoknak szíveket az élő fába, nincs szemeteles. Valószínűleg a kultúrált magatartásnak tudható be az is, hogy a madárodúkat akár mellmagasságban is el lehet helyezni a fán, mert senki sem fogja megromálni, vagy ellopni azokat. Ez a hazai gyakorlatban véleményem szerint aligha működne. Érdekes volt még az a megoldás is, hogy az odúnyílás szélére egy drótröstélyt erősítettek hogy a harkály ne tehessen tönkre azt.

A kutatási program a madarak territoriális viselkedése köré csoportosult. A konkrét feladat az egyes madarak egész napos nyomon követése és időszakos tartózkodási helyük térképre rögzítése volt rádiotelemetria alkalmazásával. Emellett mind az éneklő szén- és kékcinegék egyes revírpontokon történő énekgyakorlásának rögzítése volt a feladatunk. Ez azt jelentette, hogy naponta valamivel több mint 18 órát dolgoztunk, mivel már jóval a madarak ébredése előtt kelniünk kellett (4³⁰-kor). A feladat izgalmasnak ígérkezett, új helyen olyan módszereket próbálhattunk ki a gyakorlatban, olyanokat, amelyek a hazai kutatási gyakorlatban még gyerekcipőben járnak. Ez eddig rendben is volt. Az idő múlásával azonban sorjában jöttek a problémák, amik – mint kiderült – kezdték ellehetetleníteni

Dr. Wass Albert erdőmérnök is volt

Vargha Domokoson kívül még egy híres íróra is büszke lehet az erdész, mert gróf czegei és szentgyeydi Wass Albert, a románok által irodalmi munkássága és izzó magyarsága miatt már 1945-ben halálra ítélt kiváló író erdőmérnök is volt.

Alig múlt el tizenegy éves, amidőn a trianoni békediktátum Erdélyt és a Partiumot Romániához csatolta, így erdélyi birtokaik is román uralom alá kerültek.

Középiskolai tanulmányait Kolozsváron végezte. Az érettségi letétele után Debrecenben a Pallagpusztai Gazdasági Akadémián mezőgazdasági, a Hohenheim-i Erdészeti Főiskolán erdőmérnöki, a párisi Sorbonne-n kertészti képesítést

nyert. Széles látókörét az otthon kapott nevelésének, a három felsőfokú képesítésének, és az életet nyitott szemmel végzett vizsgálódásainak köszönhetette. Páris után hazament Erdélybe, ahol a románok által a családnak meghagyott kétszáz kataszteri holdas birtokán folytatott gazdálkodást, itt kezdte meg írói munkásságát.

1944-ben Erdélyből emigrált, előbb Németországban, majd az ötvenes évek elején Amerikában talált kenyérkeresetre. Közben irodalmi munkásságát folytatta. Több novellájánál kicseng az erdészszív és az erdő iránti szeretete. Egyik novellája a „Havasi fa”, amelyben a fenyves és a bükkös között egyedül álló kőrösfű bánatát, hogy nem tudja mi-

ért is van a világon, és az álló bükkfák reszketését a közeledő fejszecsapások hallatán, amelyek a közeli „halálukat” jelzik, szemléletesen írja le.

Honvágya mind erősebben jelentkezett és 1996-ban beadott honosítási kérelmére a Horn-kormány csak sok huzavona után egy évre adott részére tartózkodási engedélyt, ami úgy elkésérítette, hogy 1998 februárjában 90 éves korában önkézevel vetett véget életének.

A közeljövőben történik mellszobrának leleplezése, amelyen az erdész az képviselhetné magát.

(Forrás: Wass Albert: Magyar örökségünk 2002)

Dr. Kollwenz Ödön

ottani helyzetünket. Legelsőként, pár nappal az érkezésünk után közölték: sajnos nem tudnak (nem is akartak?) velünk szerződést kötni, mivel ezzel „hatalmas papírmunkát” jelentenénk számukra.

Ezzel, gondolom, mindenki számára érthetővé vált, hogy munkánk után járó fizetésünk gyakorlatilag zsákbamacska volt. Ettől ugyan tartottunk, de a projektvezető bizalmat kért. Végül is csak az oslói egyetem post. doc. alkalmazottja. Volt még néhány „apróság”, amit szintén a helyszínen hoztak tudomásunkra, például azt, hogy tulajdonképpen még semmi eszköz sincs beszerezve, ami az ott tartózkodásunkhoz szükséges, ezért 2 napig kellett Oslóban kóvályognunk. Az már csak hab volt a tortán, hogy a gázpalcot (is) velünk akarták kifizettetni. A téveszméket, hogy nekünk bármilyen eszköz beszerzésébe anyagilag kellene beszállni, szerencsére még csírájában sikerült elfojtani. Így tehát tovább dolgoztunk és lassan eljött az első hétvége is. Társammal elterveztünk hogy elmegyünk a fjordhoz és készítünk néhány képet. Reggeli indulásunknak azonban hamar befellegzett, mert főnökünk közölte: „elfelejtettem mondani, hogy hétvégén is dolgoznotok kell!” Erre számítottam a leg-

kevésbé. Nincs szerződés, nincs rögzítve hány órát is kell valójában dolgoznunk (normális esetben ott is 8 órát dolgoznak, ez természetes) és még a hétvégén sem tudunk pihenni a folyamatos gyaloglás után, viszont ha fizetést akarunk, akkor sajnos túrnunk kell helyzetünket.

A munka továbbra is érdekes volt, de azt hiszem könnyű elképzelni azt az érzést, amikor talonban van, hogy a nulláért dolgoztatnak.

Csakhamar megtudtuk azt is, hogy számukra a „külföldiek” alkalmazása sokkal kifizetődőbb, mivel a norvég munkaerő körülbelül a háromszorosába kerül. A hazai kezdő fizetésekhöz képest viszont még ez is nagyságrenddel jobb.

Említést érdemelnek még az élelmiszerárak is, amelyek a magyar áraknak csaknem 4 szeresei. Még az alapvető élelmiszerek (pl.: tej, kenyér) ára is nagyon magas. Gyakorlatilag egy másfél hetes normális étkezés kiadása körülbelül az itthoni minimálbérenek felel meg! Sajnos a kiutazás előtt nem tájékoztattak minket megfelelően az ottani árakról, illetve csak annyit kaptunk válaszul, hogy a kinti árak (az alapélelmiszereket illetően) „nagyjából” a hazainak felenek meg. Ott persze kiderült; nemhogy nagyjából nem felel

meg, hanem körülbelül hatszorosa az árkülönbség.

Ahhoz, hogy valamennyi jövedelmet mégis csak haza tudjunk vinni, elhatároztuk, hogy előbb hazajövünk. Arányaiban ugyanis kevesebb idő alatt is többet kaptunk, mint amennyit élelmre kellett költenünk, de ha végig maradunk, akkor az összes jövedelmünket feléltük volna. „Munkáltatónk” persze a nemtetszését nyilvánította ki, mire elmondtuk, tulajdonképpen miért nem éri meg nekünk itt tovább dolgozni. Természetesen félő volt – szerződés hiányában –, hogy így a beígért fizetésből semmi sem lesz, ezért csak nyomós indokkal tudtunk elszakadni onnan.

A hazafelé vezető utam nagyon viszontagságos volt, de legyen elég annyi, hogy szerencsésen hazaértem. Az út tanulsága legfőképpen talán az, hogy egy jól hangzó rövid távú „szerződéses” munkát sem szabad addig elvállalni, amíg nem tisztázott az összes (terepi és egyéb) körülmény.

Ebben az esetben természetesen nem tudhattuk, hogy a jól hangzó ígéretek mögött mi is rejtőzik valójában.

Kovács Dávid

Nagy István: Nyugati fogságban

(Erdőmérnök-hallgatók és erdőmérnökök nyugati hadifogságban)

Ötven évvel a második világháború vége után jelent meg Nagy István erdőmérnök visszaemlékezése erdélyi meneküléséről, katonaeletéről és naplószerű feljegyzése az amerikai és francia hadifogolytáborokban átéltekről. Az általa név szerint felsorolt hadifoglyok között nyolc erdőmérnök hallgató, egy egyetemi tanársegéd (erdőmérnök és három bányamérnök-hallgató) voltak. Minthogy a könyv szerzője más században volt, így nem tudhatta, hogy Ecsedy Sándor velem együtt kínlódta végig a hadifogoly élet minden nehézségét.

Hadifogsága Tirschenreuth-ben kezdődött, amikor is az amerikaiak a falut elfoglalták. A néhány heti rács mögötti és szabad ég alatti tartózkodást a Német- és Franciaországban telepített amerikai fogolytáborok zárt élete követte. A fogságba esés kezdeti nehézségeinek elmúltával a körülmények és az ellátás fokozatosan javult. A franciaországi Vauves-i amerikai fogolytáborban az ellátás az amerikai katonákéhoz hasonló volt, így megvolt a remény, hogy a „drótkerítéssel” történt bezártság aránylag könnyen lesz elviselhető.

Sajnos ez csak hiú remény maradt, mert a Vauves-i tábort az amerikaiak július elején a hadifoglyokkal együtt a franciák részére átadták. A francia parancsnokság első dolga volt, hogy a tábor ellátását biztosító amerikai élelmet elszállítsák. Érdemes végigkövetni a szerző naplószerű feljegyzéseit. Ezekből megtudhatjuk, hogy milyen volt a „gloire” nemzetének „emberséges” viselkedése, amely olyan „ellátást” biztosított a foglyok részére, amelynek a következménye lett a hadifoglyoknak a tartós éhezés következtében történő sorozatos elhalálása.

Minthogy a francia katonai egyenruhák színe a magyaréval tökéletesen megegyezett, kötelezték a tábor foglyait a csaknem új egyenruhák leadására. Így alsóruhában kellett – a míg a táborparancsnok le nem állította – a „Flaggenparadera” (zászló fel- és levonás) felsorakozni.

Az 1945. július 3-tól november 23-ig tartó francia fogságot három táborban töltötték le. A leghosszabb tartózkodás a Poitiers-i fogolytáborban volt, amelyben a foglyok már annyira lefogytak és legyengültek, hogy a legnagyobb részük

„Dienstunfähig-ek” (munkára alkalmatlanok) lettek. Ezeket a franciák az amerikaiaknak visszaadták és a Bolbeck-i feljavító, onnan a Mailly le Camp-i elbocsátó táborba szállították őket. Innen 1946. március elejétől kezdődött meg a foglyok hazaszállítása. Erdőmérnök-hallgatók elhalálózásáról nem szereztünk tudomást.

Néhány megjegyzés:

E sorok írója is a könyvben felsorolt valamennyi hadifogolytáborban a „lakója” volt és igazolja a könyvben leírtakat azzal a megjegyzéssel, hogy a szerző akkori fiatalsága (II. éves emh.) és az azóta eltelt ötven év az eseményeket némiképpen megszépítette. Sorsunkat láttuk bajtársaink naponkénti pusztulásában. Ezért, amint lehetett, munkára mindig jelentkeztem. A leghosszabb volt az 1945. szeptember 8-tól október 1-ig tartó fakitermelés, amelyre hatan jelentkezünk, erdei kalibában laktunk, örünk nem volt, így szabadnak érezhettük magunkat.

Mind az amerikai, mind a francia fogolytáborok német vezetés alatt voltak, amely az amerikai illetve francia parancsnokság rendelkezéseit hajtotta végre.

Nagy kollégánk könyve 1995-ben Kasposvárott – sajnos csak 500 példányban – jelent meg.

Dr. Kollwenz Ödön